

Istraživanje o kupcima- proizvođačima električne energije u Republici Srbiji

METODOLOGIJA I STRUKTURA UZORKA

**Realizacija
istraživanja:**

8. Mart - 4. april 2023. godine

**Metod prikupljanja
podataka:**

4 online ankete

Poziv za učešće u istraživanju poslat je svim jedinicama lokalne samouprave

Poziv za učešće u istraživanju poslat je svim aktuelnim prozjumerima koji se nalaze u registru kupaca-proizvođača (851 adresa u trenutku sprovođenja istraživanja)

Poziv za učešće u istraživanju poslat je preko društvenih mreža potencijalnim prozjumerima

Poziv za učešće u istraživanju poslat je lokalnim Elektrodistribucijama (32). Odazvalo se 4, a zbog nepotpunih odgovora nisu bili predmet dalje analize.

Veličina uzorka:

40 jedinica lokalne samouprave

230 prozjumeri

33 potencijalna prozjumeri

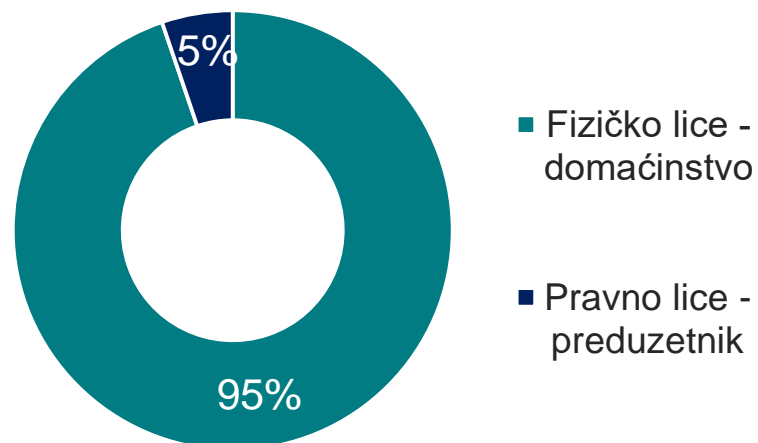

Istraživanje sa aktuelnim prozjumerima

Struktura kupaca-proizvođača i izvori finansiranja investicije postavljanja solara

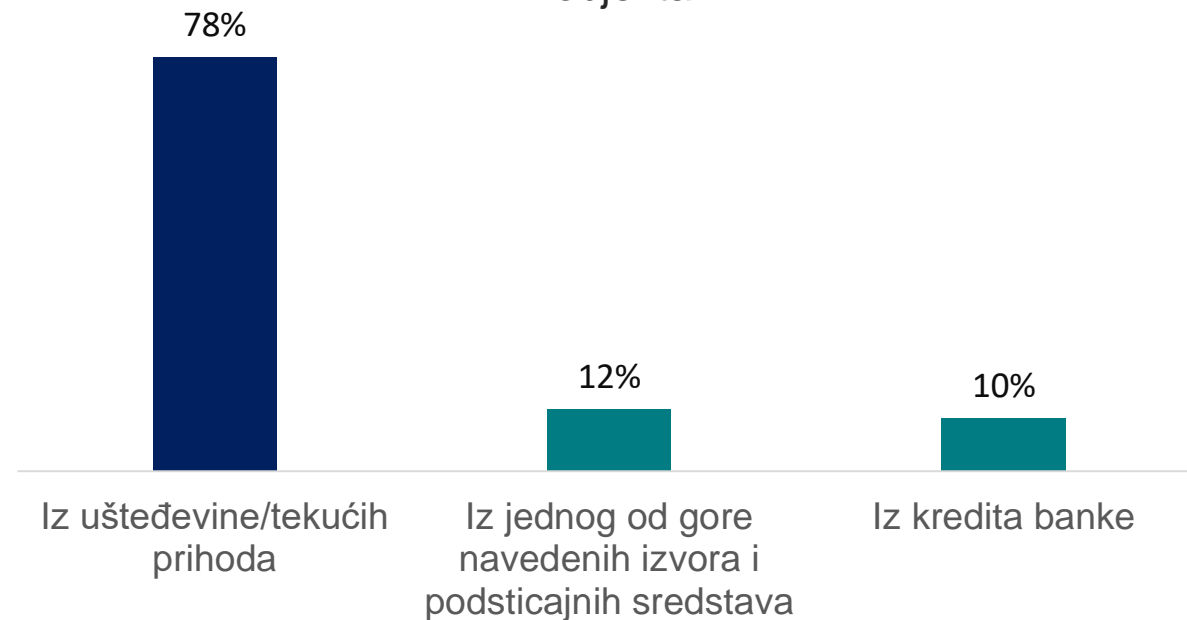
Čak **95%** ispitanika status prozjumeru ima kao **fizičko lice**; preostalih **5%** su **preduzetnici**.
Prema podacima, **velika većina, tačnije 78%** prozjumeru je **finansiralo postavljanje energetskih objekata iz lične uštedevine ili tekućih prihoda**.

U koju kategoriju kupca-proizvođača spadate?

Baza: svi prozjumeri; n=230

Kako ste finansirali postavljanje energetskog objekta?

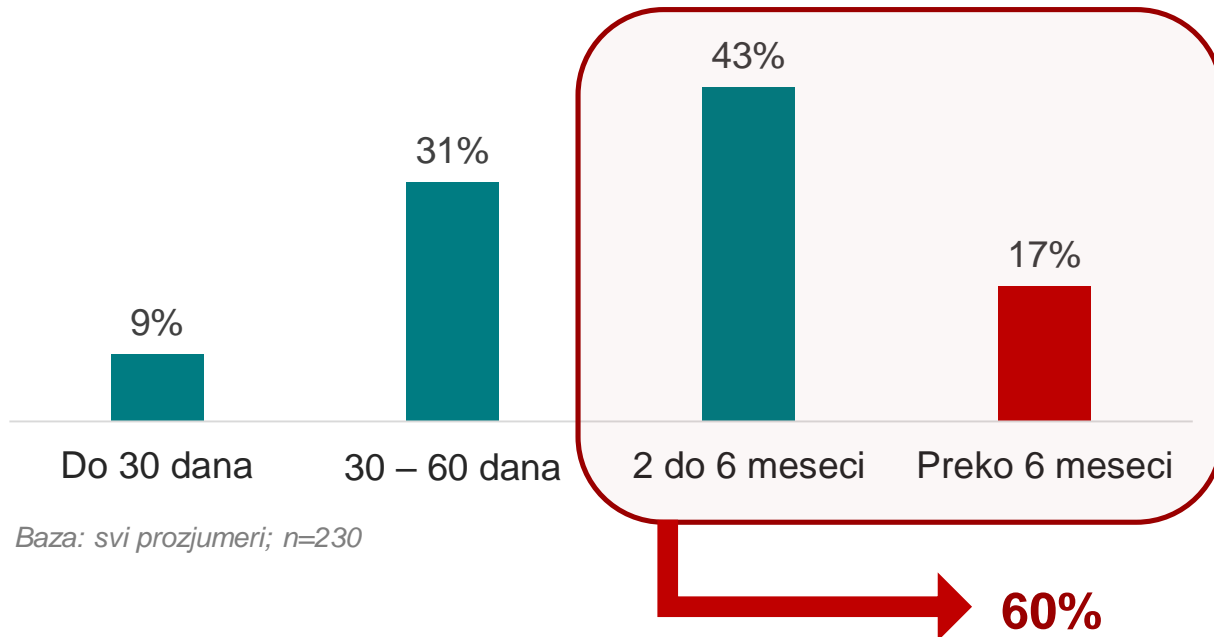

Baza: svi prozjumeri; n=230

Trajanje procedure

Administrativne procedure u vezi sa izgradnjom i priključenjem objekta na distributivnu mrežu u **proseku traju oko 4 meseca**, odnosno 114 dana. Podaci pokazuju da ove procedure najčešće traju **između 2 i 6 meseci**, što navodi **43% ispitanika**. **Preko 6 meseci** je procedura trajala kod **17% ispitanika**, drugim rečima u **60% slučajeva administrativne procedure traju duže od 2 meseca**. U **9% slučajeva** svi administrativni poslovi završeni su za manje od 30 dana.

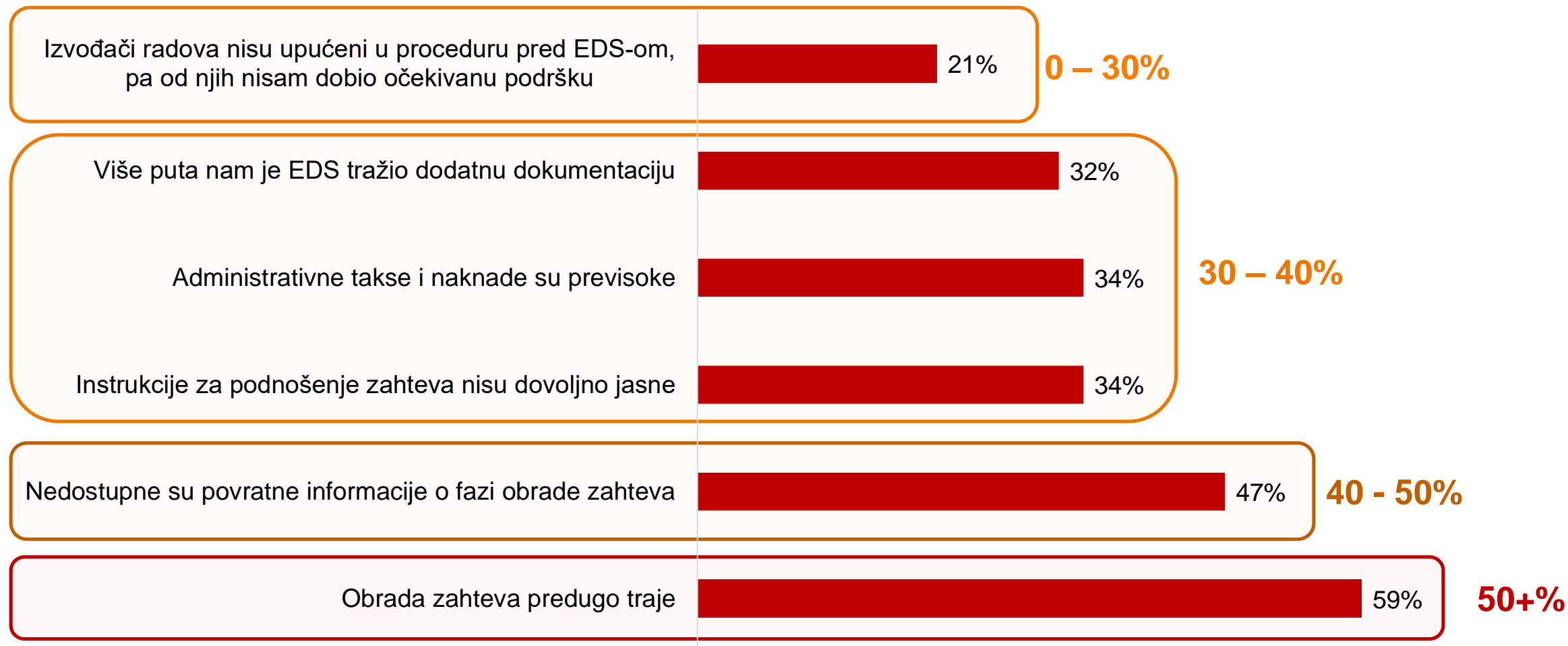
Koliko dugo su trajale administrativne procedure u vezi sa izgradnjom i priključenjem objekta na distributivnu mrežu?

PROSEČAN BROJ DANA POTREBAN ZA OBAVLJANJE SVIH ADMINISTRATIVNIH PROCEDURA U VEZI SA IZGRADNJOM I PRIKLJUČENJEM NA DISTRIBUTIVNU MREŽU

↓
114

Ključne primedbe na procedure do priključenja objekata

Koje su vaše ključne primedbe na procedure do priključenja objekata?

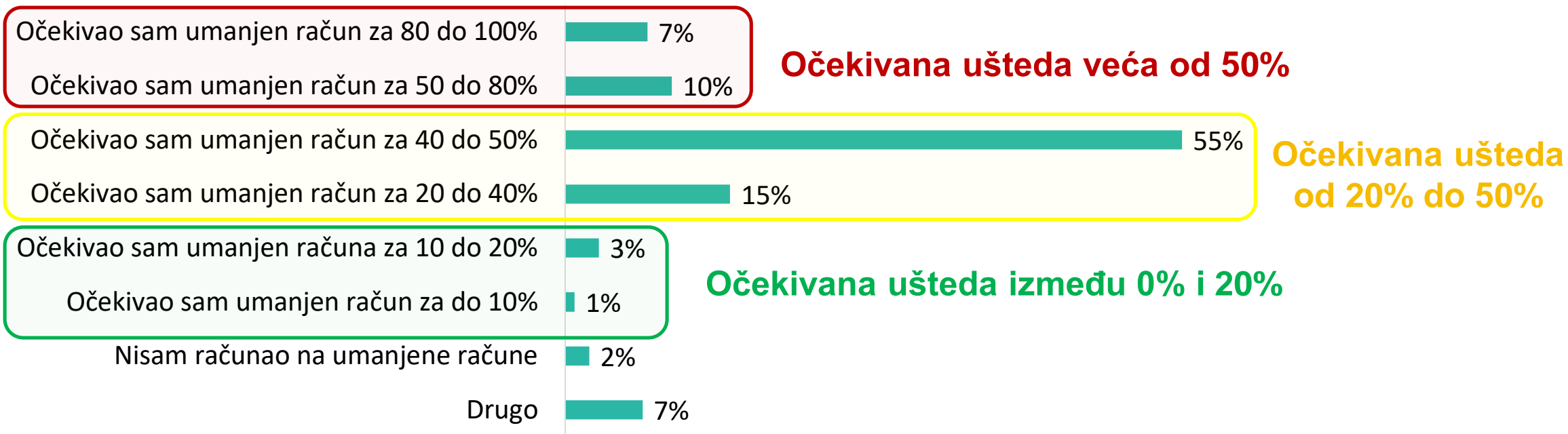
Baza: svi prozjumeri; n=230

*Napomena - ispitanici su mogli izabrati najviše 3 ponuđena odgovora

Očekivanja u pogledu računa za električnu energiju

Prozjumeri su, na osnovu postavljanja energetske objekata, u proseku očekivali umanjeње računa za struju od 46%. Oko polovine prozjumeri, tačnije 55% je očekivalo smanjenje računa za električnu energiju u obimu od 40% do 50%, dok je 15% prozjumeri očekivalo umanjeње račun za 20% do 40%.

Treba imati u vidu da je 17% prozjumeri očekivalo umanjeње računa za više od 50% nakon postavljanja energetske objekata, a nekolicina navodi da je očekivala anuliranje računa jer proizvode više električne energije nego što troše.

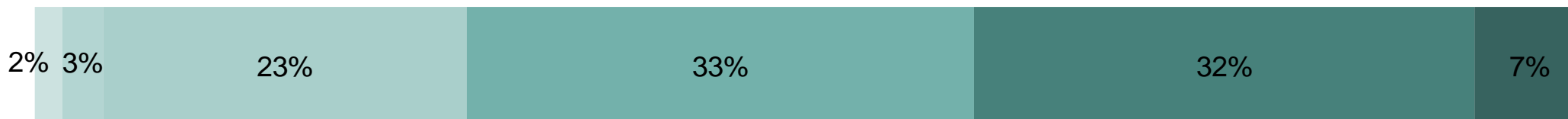

Kakva su bila vaša očekivanja u pogledu računa za električnu eneregiju?
Baza: svi prozjumeri; n=230

Mesečna proizvodnja i potrošnja električne energije

Prema rezultatima istraživanja, **prozjumeri u proseku proizvode 60% električne energije koju potroše. Prosečan prozjumer na mesečnom nivou proizvede 732 kW električne energije, a potroši 1169 kW.**

Mesečna potrošnja električne energije

Mesečna proizvodnja električne energije

■ Nemam precizan podatak
■ Između 500 kW i 1000 kW

■ Ispod 100 kW
■ Između 1000 kW i 2000 kW

■ Između 100 kW i 500 kW
■ Više od 2000 kW

Kolika je mesečna prosečna proizvodnja vašeg energetskeg objekta? (u kW)

Kolika je vaša mesečna prosečna potrošnja električne energije? (u kW)

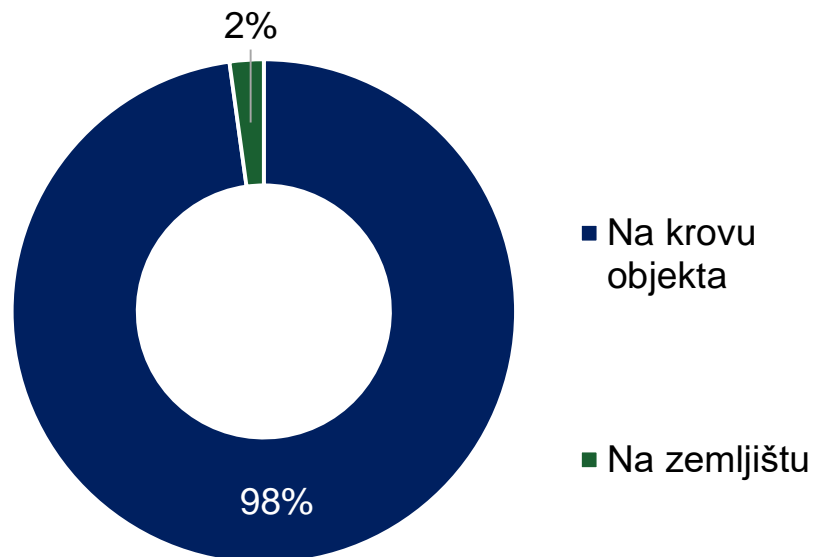
Baza: svi prozjumeri; n=230

Postavljanje solarnih panela

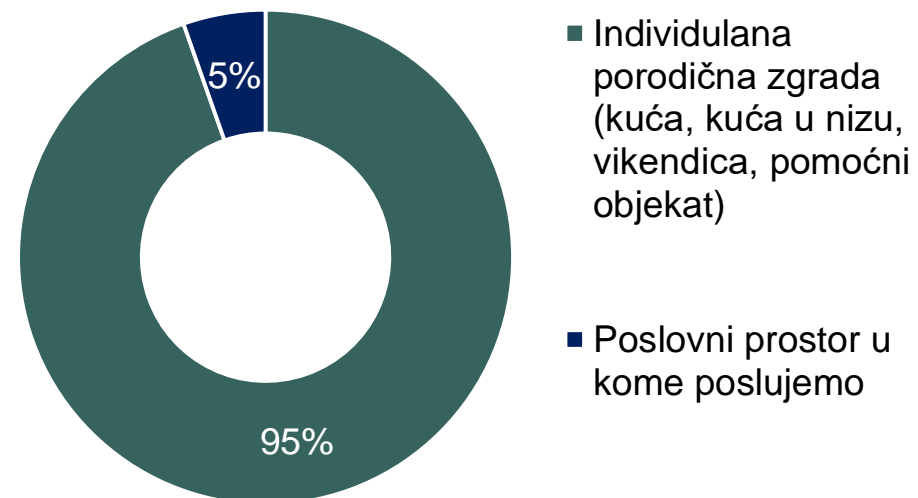
Predominatna većina ispitanika, čak **98%** je +solarne panele postavila na **krov objekta**, dok je svega **2%** panele postavilo na **zemljište**. Među ispitanicima koji su **panele postavili na krov**, **95%** je to učinilo na **individualnim porodičnim zgradama**, a **5%** na **krov poslovnog prostora**.

Gde ste postavili solarne panele?

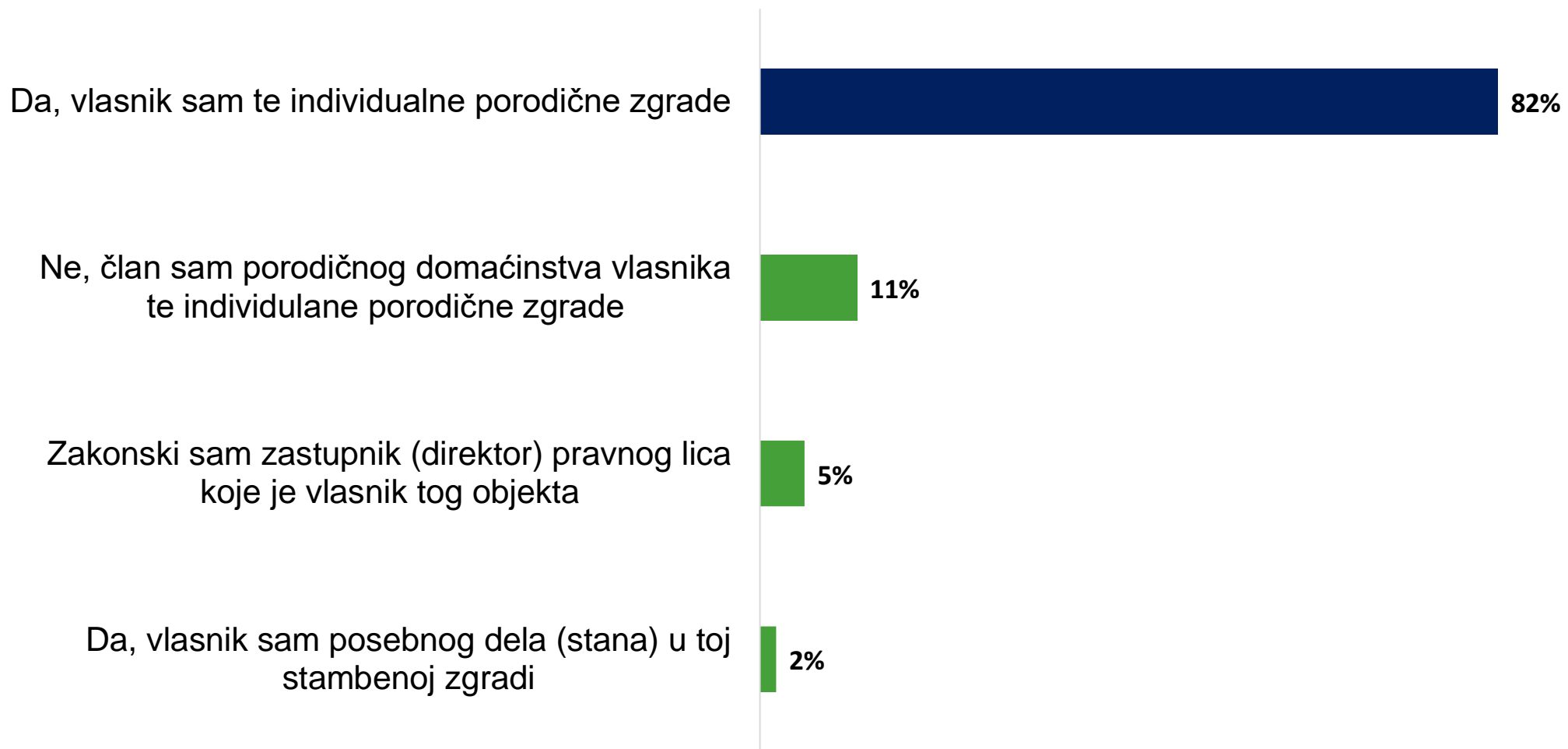
Baza: svi prozumeri; n=230

O kakvom objektu je reč?

Baza: prozumeri koji su postavili solarne panele na krovu objekta; n=223

Vlasništvo nad objektom sa solarnim panelom

Da li ste vi vlasnik objekta na kome ste postavili solarne panele?

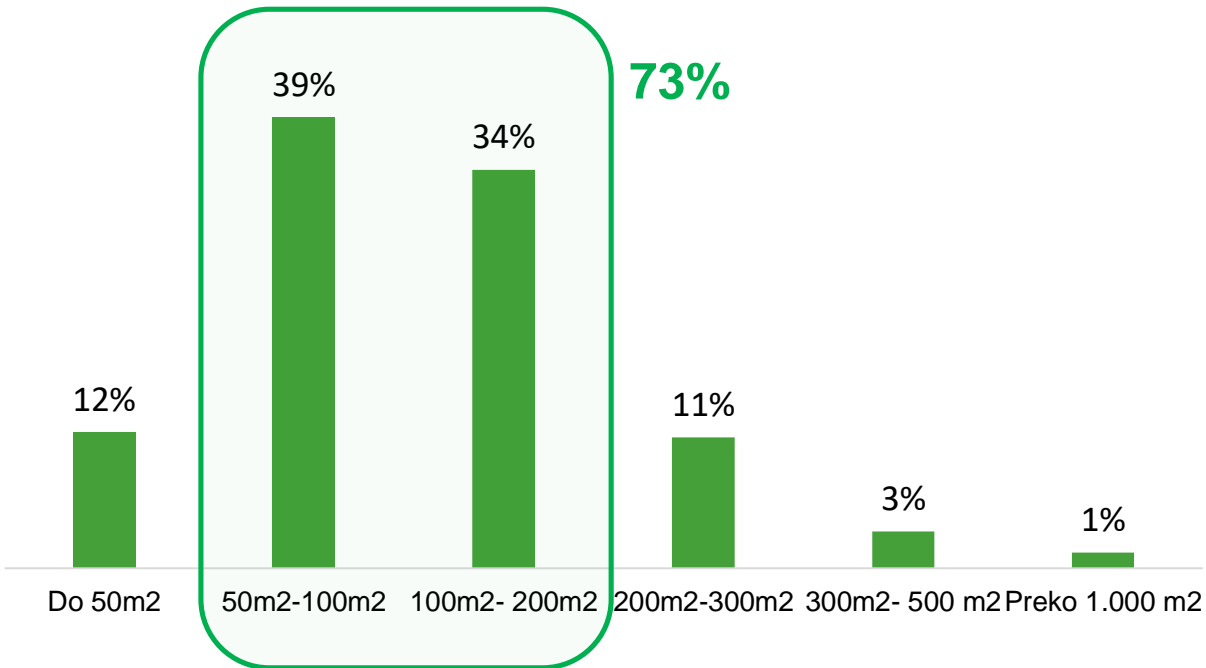
Baza: svi prozumeri; n=230

Postavljanje solarnih panela

Prema rezultatima istraživanja prozjumeri u najvećem broju slučajeva postavljaju solarne panele na krovove površine od 50 do 200 metara kvadratnih (73%)

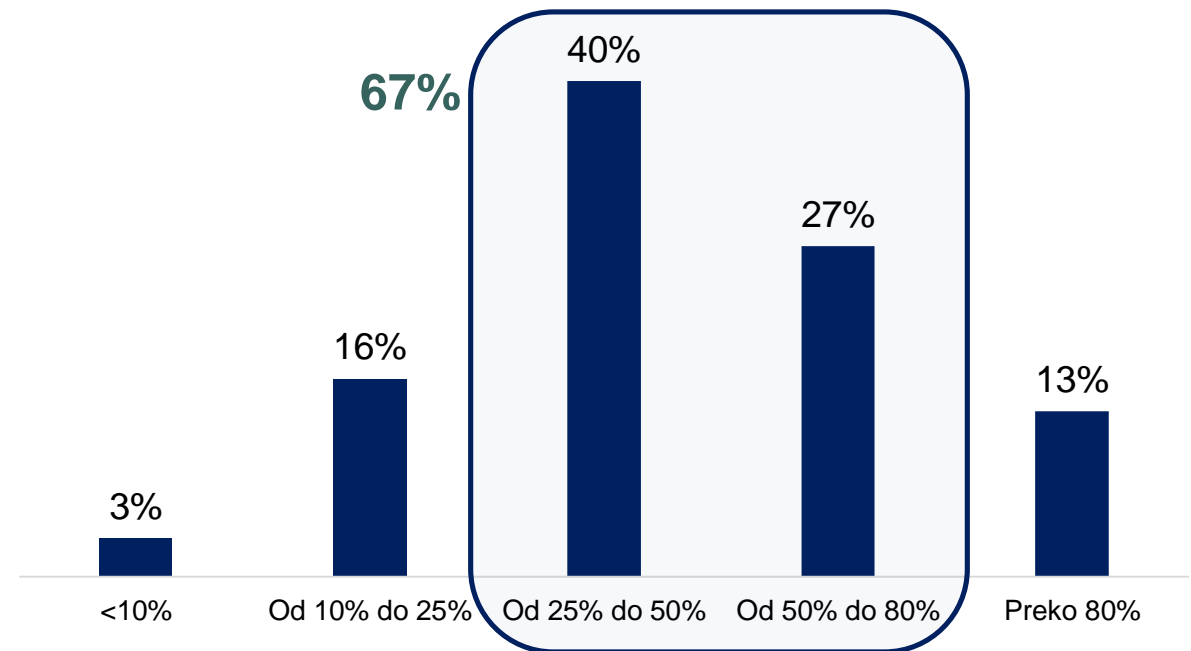
U najvećem broju slučajeva od 25% do 50% krova se prekrije solarnim panelima (40%)

Koja je okvirna površina krova objekta na kome su solarni paneli?

Baza: svi prozjumeri; n=230

U kom procentu ste solarnim panelima pokrili površinu krova?

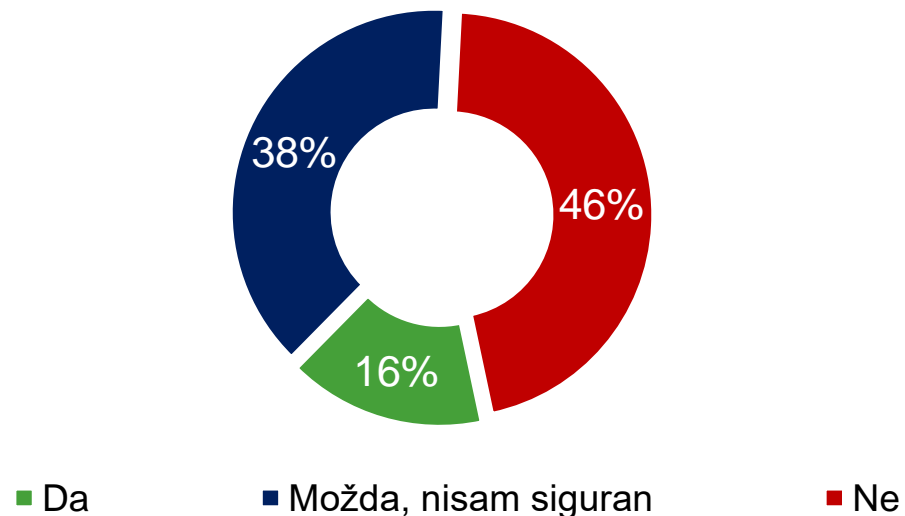

Baza: svi prozjumeri; n=230

Investicije u naredne tri godine

Svega **16% prozjumer**a planira da u naredne tri godine **poveća kapacitete solara**, **38% nije sigurno**, dok **46% ne planira da poveća kapacitet**.

Da li planirate da u naredne 3 godine povećavate kapacitete solara, odnosno tražite povećanje snage vašeg priključka?

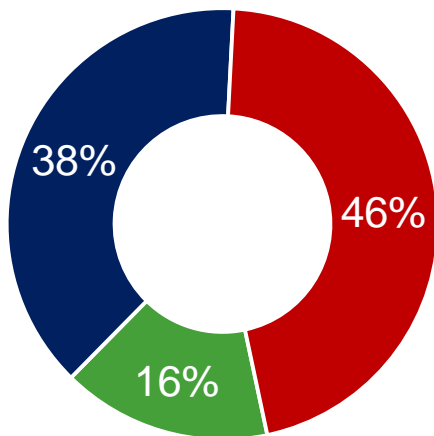

Baza: svi prozjumeri; n=230

Investicije u naredne tri godine

Svega **16% prozjumer** planira da u naredne tri godine **poveća kapacitete solara**, **38% nije sigurno**, dok **46% ne planira da poveća kapacitet**. Kao **glavne razloge** navode da EPS obračun isporučene i preuzete energije vrši na način koji je **nepovoljan po prozjumer** (53%) i **nedostatak potrebe za većom proizvodnjom** (29%).

Da li planirate da u naredne 3 godine povećavate kapacitete solara, odnosno tražite povećanje snage vašeg priključka?

■ Da ■ Možda, nisam siguran ■ Ne

Baza: svi prozjumeri; n=230

Koji su bili razlozi vaše odluke da ne planirate da povećate kapacitete?

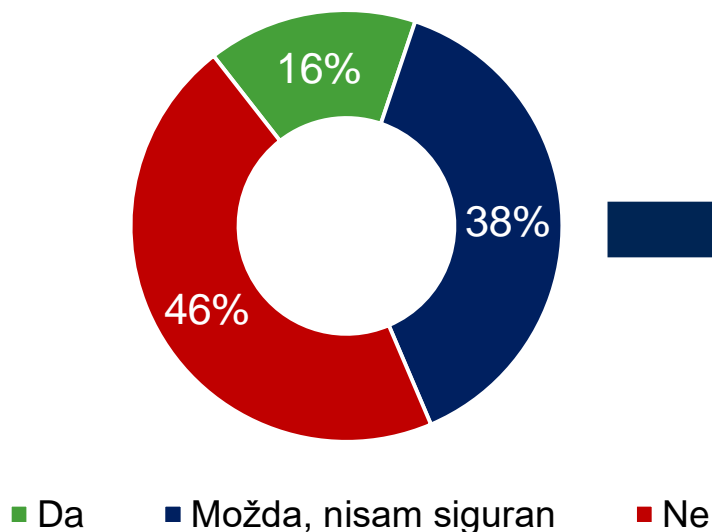

Baza: ispitanici koji su na prethodno pitanje odgovorili sa "Ne"; n=105

Investicije u naredne tri godine

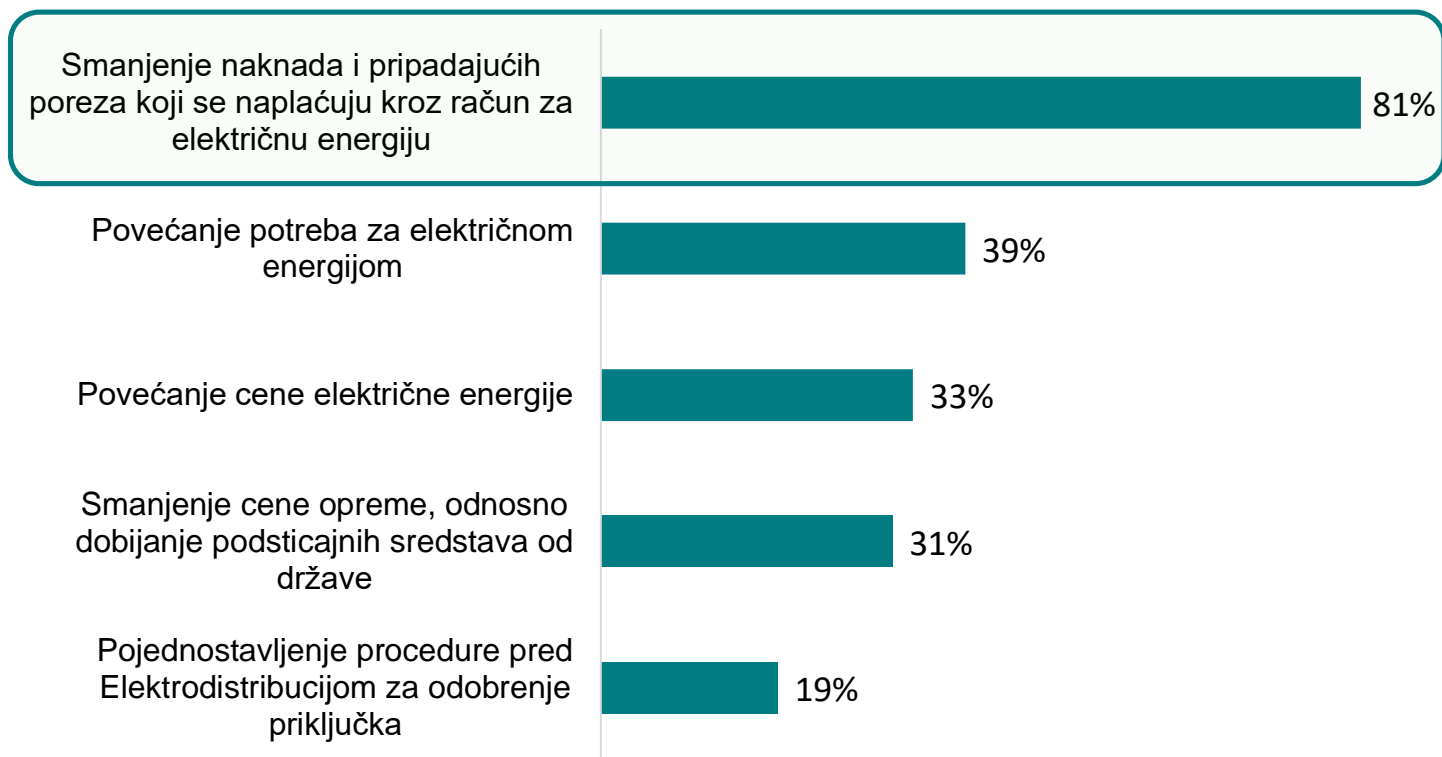
Tek **16% prozjumer**a planira da u naredne tri godine **poveća kapacitete solara**, **38% nije sigurno**, dok **46% ne želi**. Među onim ispitanicima koji nisu sigurni po pitanju budućih investicija, kao najčešći **podstrek** za povećanje proizvodnje se posmatra **smanjenje naknada i pripadajućih poreza** koji se naplađuju kroz račun (**81%**).

Da li planirate da u naredne 3 godine povećavate kapacitete solara, odnosno tražite povećanje snage vašeg priključka?

Baza: svi prozjumeri; n=230

Šta vas može opredeliti da povećate kapacitete?

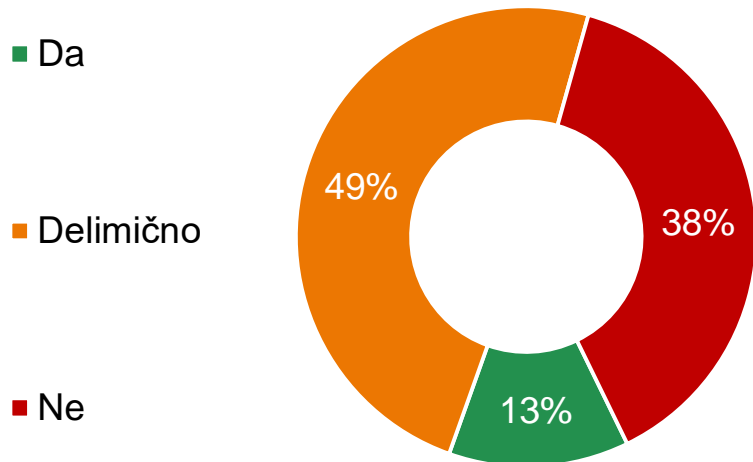
Baza: ispitanici koji nisu sigurni po pitanju daljeg investiranja u solarne panele; n=88

*Napomena: ispitanici su mogli izabrati najviše 3 ponuđena odgovora

Informisanost o pravima i obavezama prozjumerera

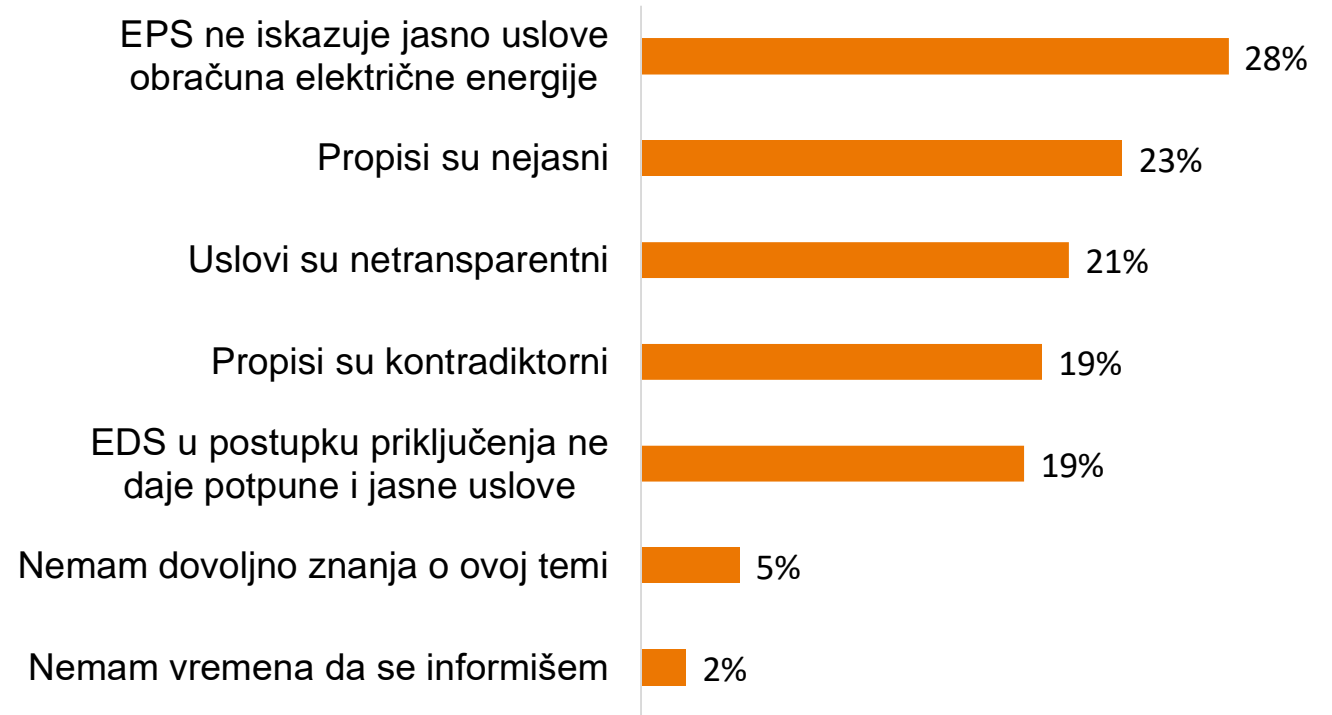
Najviše ispitanika, tačnije 49%, smatra da je **delimično informisano o pravima i obavezama** koje imaju kao prozjumeri, dok sa druge strane, tek **13%** njih smatra da je **adekvatno informisano**. Preostalih **38% prozjumerera** misli da **nije informisano** u dovoljnoj meri. **Ova grupa ispitanika**, kao glavne **razloge** za svoju **slabu informisanost**, najčešće je navodila činjenicu da **EPS ne iskazuje jasno uslove obračuna** električne energije (28%), **nejasnost propisa** (23%) i **netransparentnost uslova** (21%).

Da li smatrate da ste adekvatno informisani o pravima i uslovima koji se na vas kao prozjumerera primenjuju?

Baza: svi prozjumeri; n=230

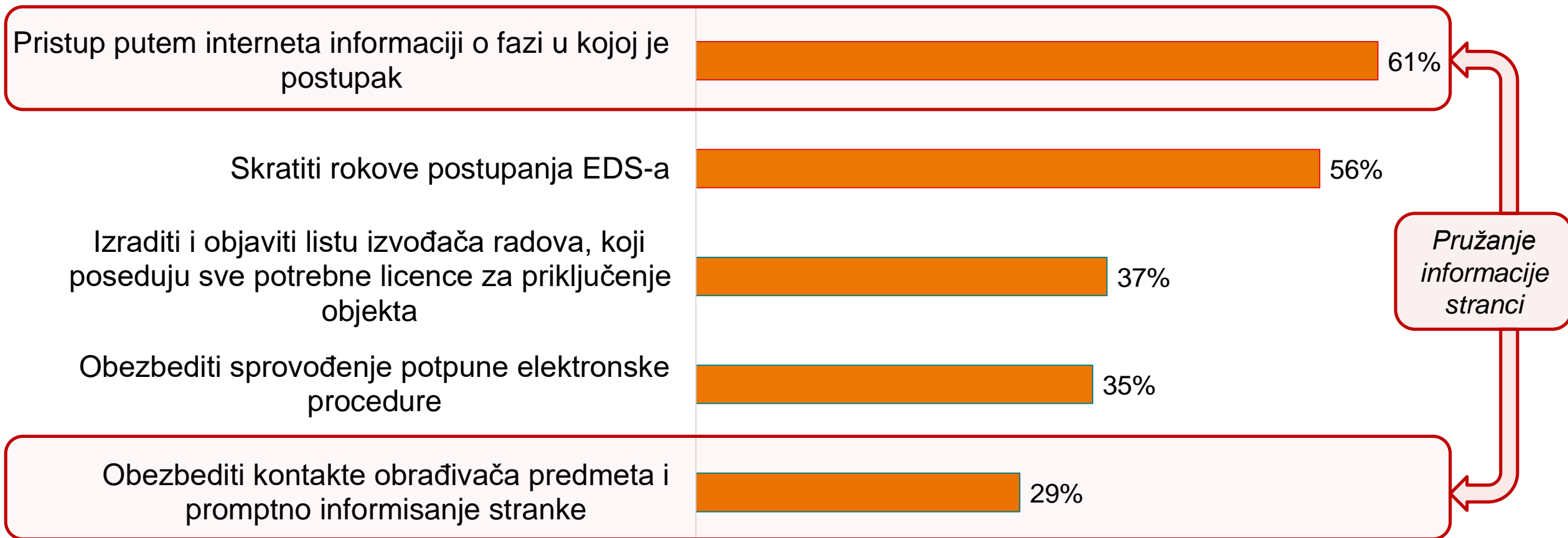
Zašto mislite da niste adekvatno informisani o pravima i uslovima koji se na vas kao prozjumerera primenjuju?

*Baza: ispitanici koji su na prethodno pitanje odgovorili sa "Ne"; n=88

**Napomena: ispitanici su imali mogućnost izbora više ponuđenih odgovora

Predlozi za unapređenje procedura pred EDS-om

Koje su vaše preporuke za unapređenje procedure pred EDS-om?

Baza: svi prozjumeri; n=226

Napomena: ispitanici su imali mogućnost odabira najviše 3 ponuđena odgovora

Predlozi za unapređenje statusa prozjumerera

Koje su vaše preporuke za unapređenje statusa kupca proizvođača?

Baza: svi prozjumeri; n=226

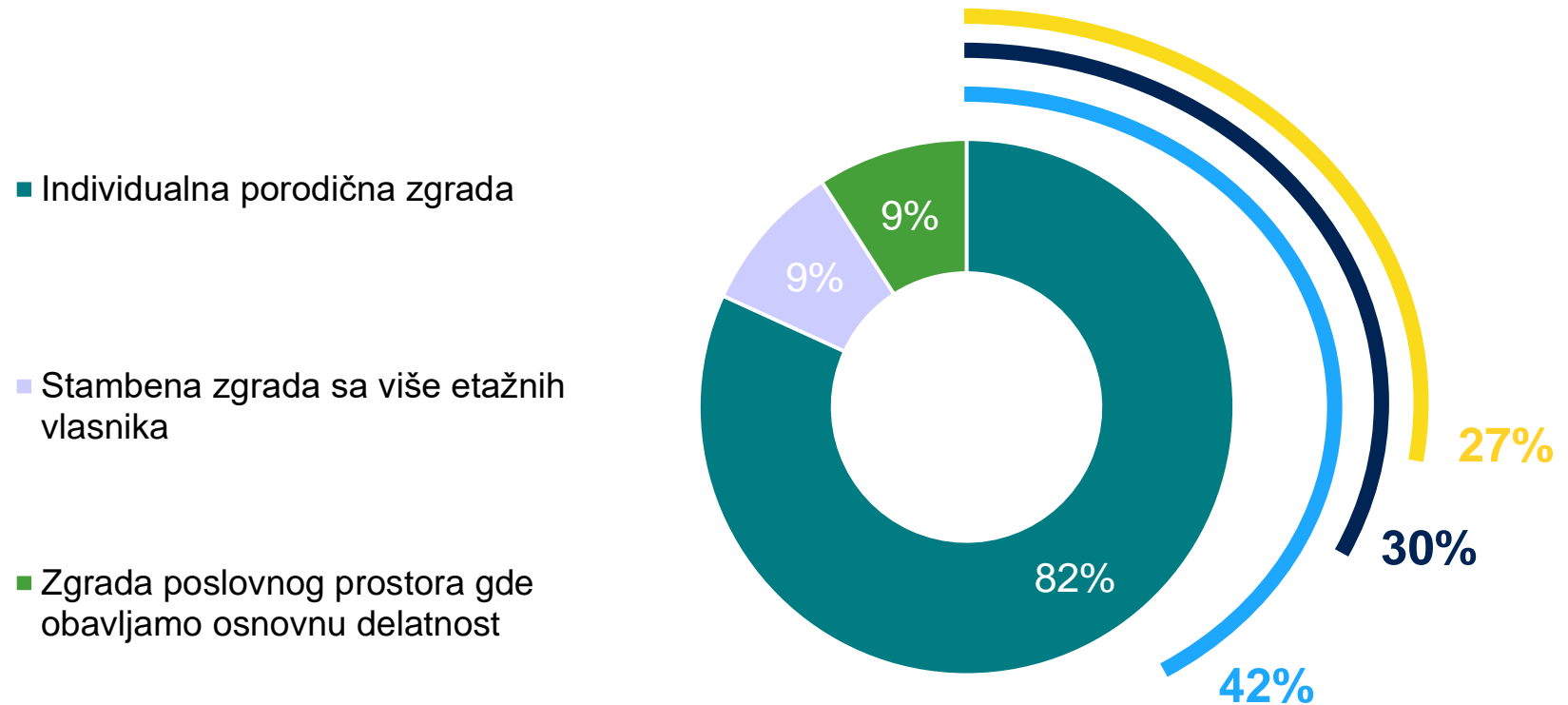
Napomena: ispitanici su imali mogućnost odabira najviše 3 ponuđena odgovora

Istraživanje sa potencijalnim prozjumerima

Struktura uzorka po osnovu objekta na koji bi se postavili solarni paneli i upoznatost sa načinom sticanja statusa prozjumerera

Istraživanje je pokazalo da **skoro trećina potencijalnih prozjumerera nije upoznata sa uslovima** koje je neophodno ispuniti za dobijanje statusa prozjumerera (30%). **Delimično upoznato** sa uslovima za dobijanje ovog statusa je **42% ispitanika**, dok je najmanje ispitanika, tačnije **27%**, reklo da je **dobro upoznato**. **Najveći broj (82%) potencijalnih prozjumerera bi solarne panele postavio na krov individualne porodične zgrade.**

Da li ste upoznati sa uslovima pod kojim se stiče status prozjumerera u Srbiji?

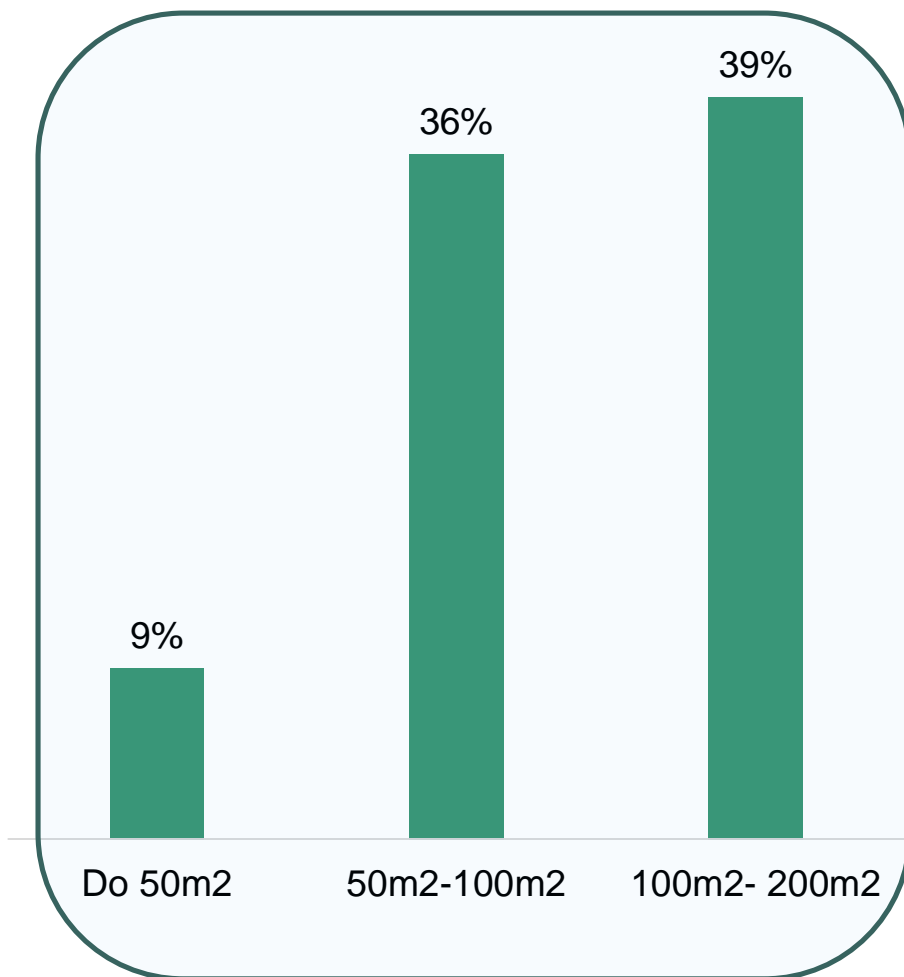
Baza: svi potencijali prozjumeri; n=33

Ukoliko planirate postavljanje solarnih panela, na koju vrstu krova biste ih postavili ?

Baza: svi potencijali prozjumeri; n=33

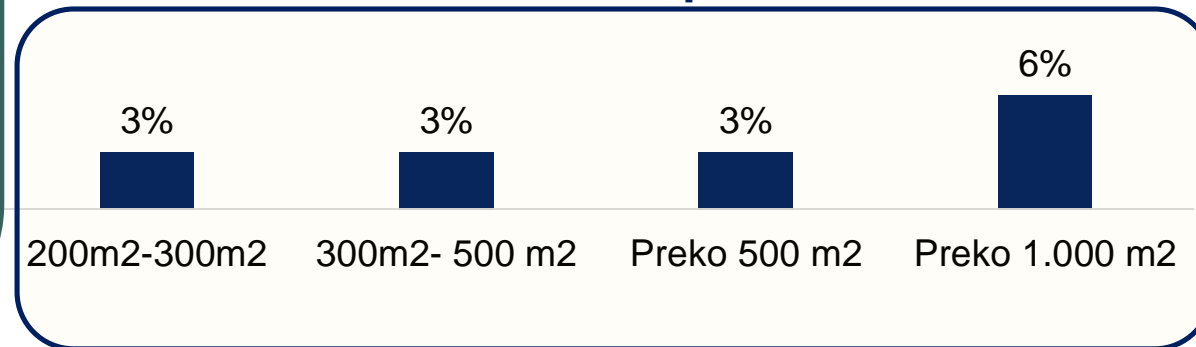
Okvirna površina krova zgrade/poslovnog objekta na koje bi se postavljali solarni paneli

Površine krovova do 200 m²

84%

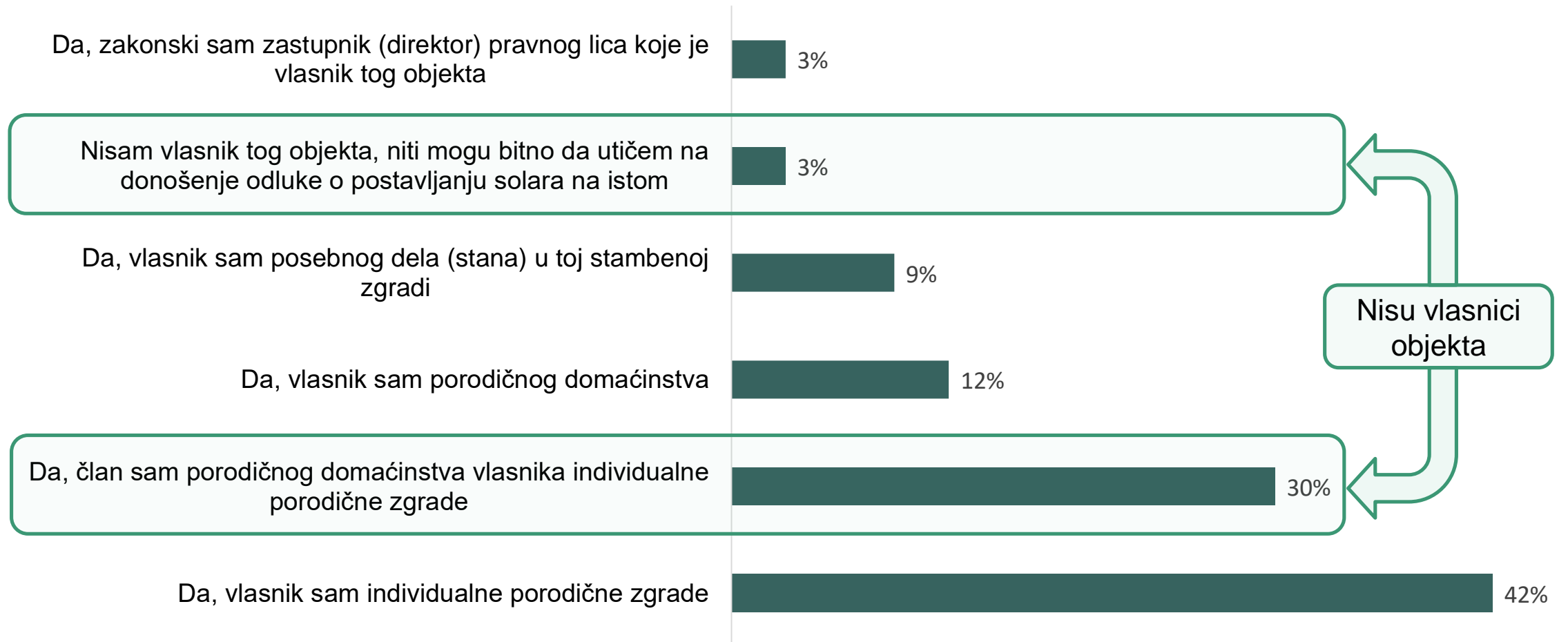
Površine krovova preko 200 m²

15%

Vlasništvo nad objektom na kome bi se potencijalno postavljali solarni paneli

Da li ste vlasnik objekta (kuće/zgrade) na kom biste eventualno postavljali solarne panele?

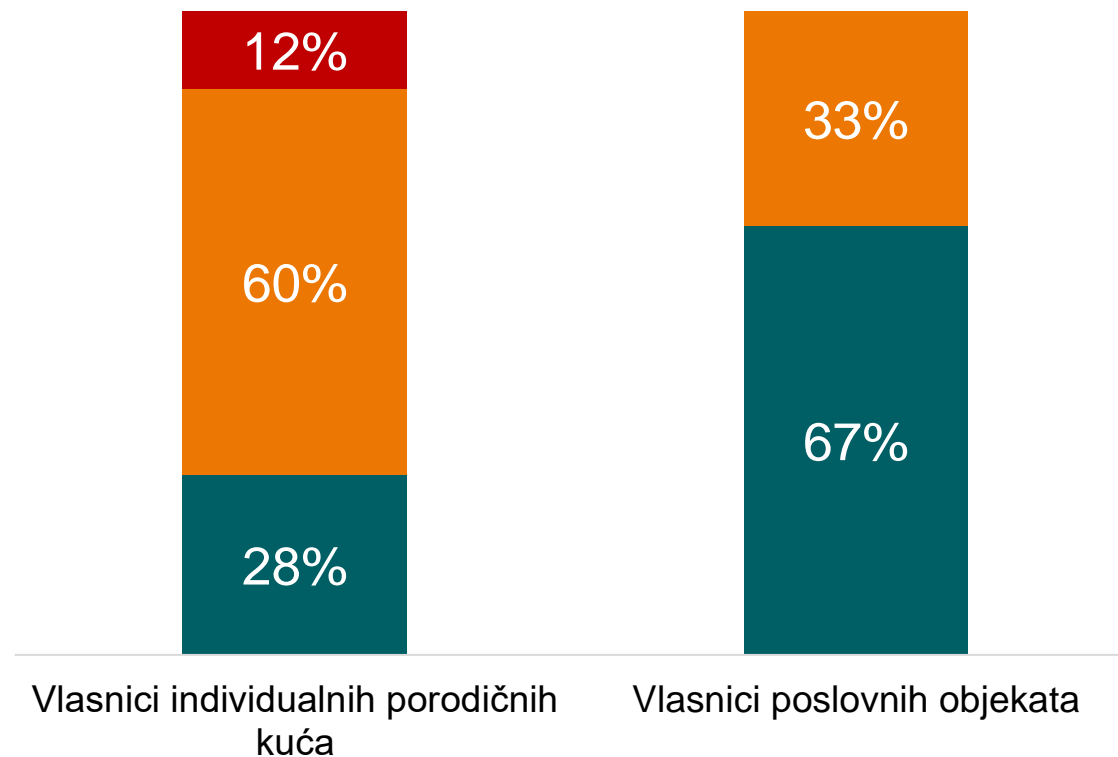
Baza: svi potencijali prozjumeri; n=33

Način finansiranja instalacije solarnih panela

Komparacija rezultata istraživanja sa vlasnicima individualnih porodičnih kuća i vlasnika poslovnih objekata, u pogledu načina finansiranja instalacije solarnih panela pokazuje da bi se **vlasnici individualnih kuća** prvenstveno oslonili na **subvencije u nabavci opreme (60%)**, dok bi se **vlasnici poslovnih objekata**, većinski, okrenuli **sopstvenim izvorima finansiranja (67%)**

Da li raspolazete sa dovoljno sredstava da finansirate instalaciju solarnih panela?

- Ne, neophodan mi je povoljan kredit
- Investirao bih isključivo ako dobijem podsticaje iz kojih mogu da delimično finansiram nabavku opreme
- Da, mogu sam da finansiram, ako računica pokaže da se to isplati

Da li raspolazete sa dovoljno sredstava da finansirate instalaciju solarnih panela?

Baza: vlasnici individualnih kuća; n=25

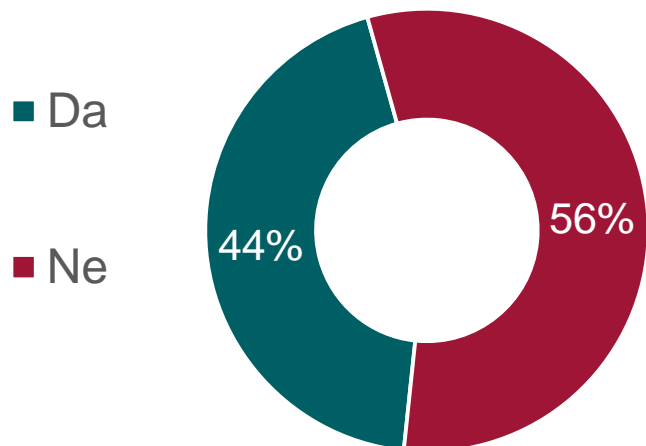
Da li raspolazete sa dovoljno sredstava da finansirate instalaciju solarnih panela?

Baza: vlasnici poslovnih objekata; n=3

Postavljanje solarnih panela na krov individualnih kuća

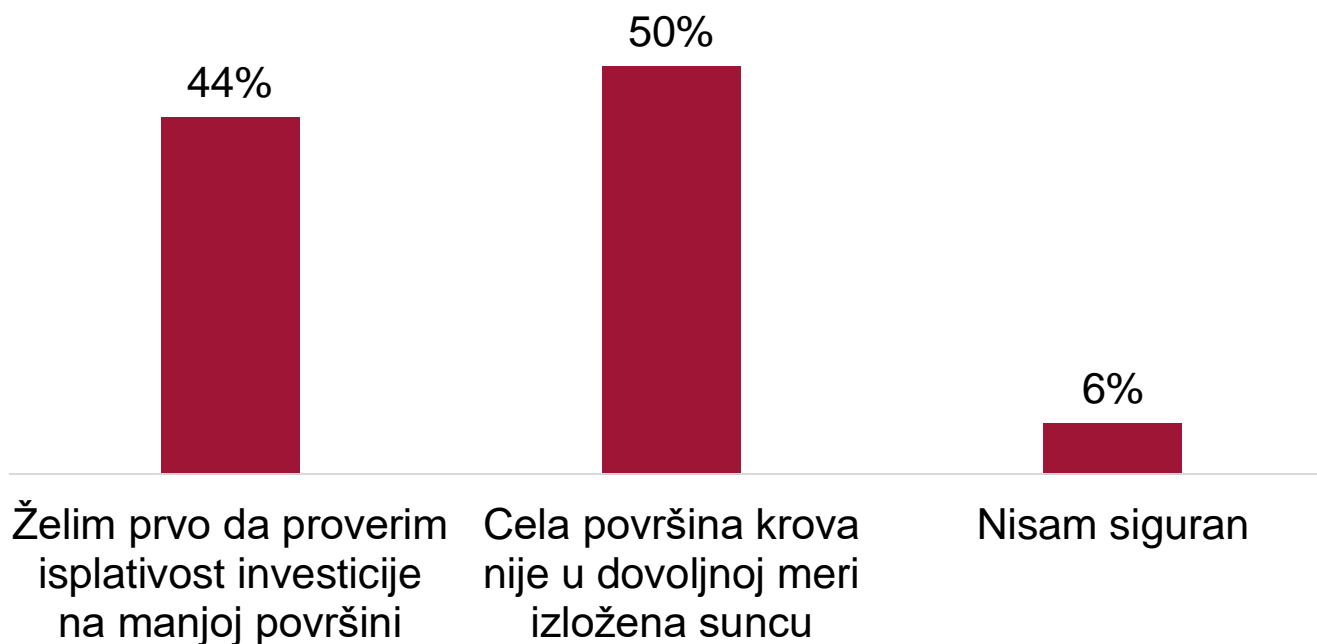
Istraživanje sa potencijalnim prozjumerima koji žive u **individualnim kućama** je pokazalo da **56%** njih **ne planira** postavljanje panela na celoj površini krova. Kao **glavni razlozi** za to navode se **nedostatak izloženosti cele površine krova sunčevoj svetlosti (50%)** i želja ispitanika da **provere isplativost projekta** na manjoj površini (**44%**).

Da li planirate da postavite solarne panele na celu površinu krova?

Baza: vlasnici individualnih kuća; n=25

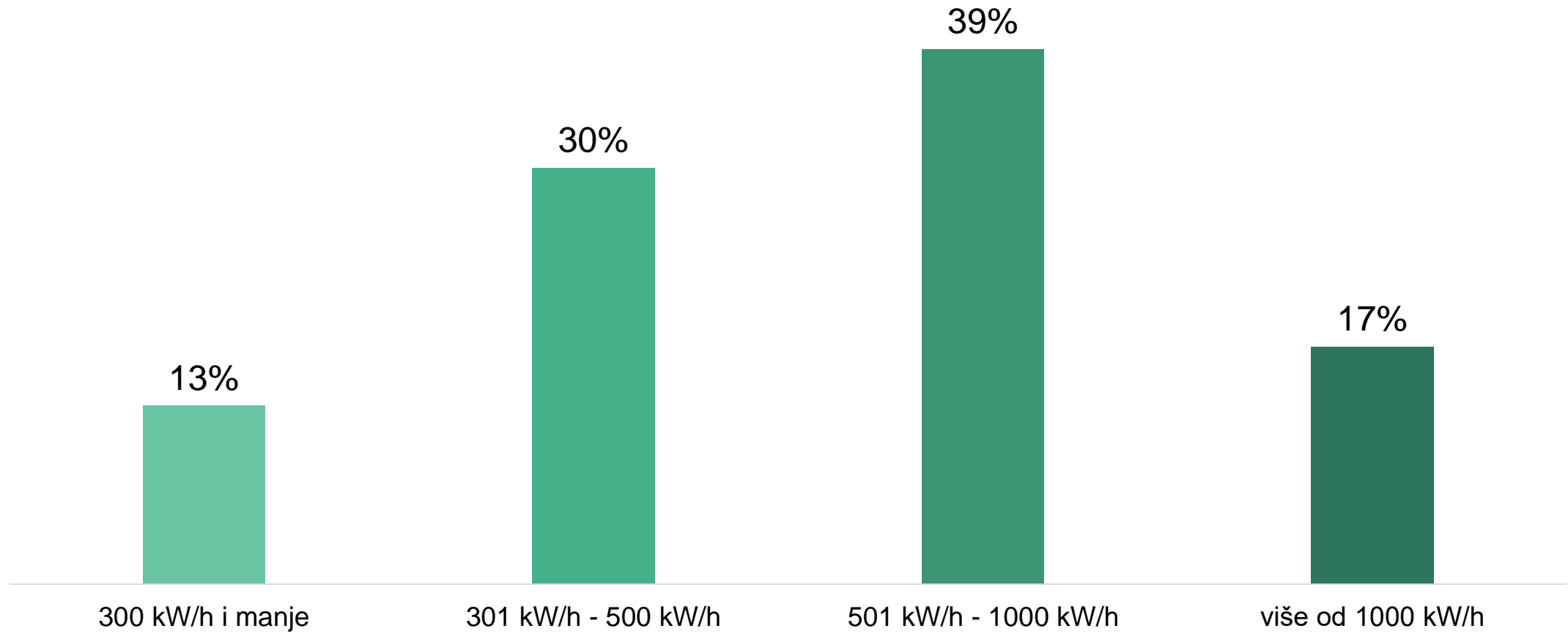
Koji razlozi su vas naveli na odluku da ne postavite solarne panele na celoj površini krova?

Baza: vlasnici individualnih kuća koji ne planiraju da postavljaju solarne panele na celoj površini krova; n=16

Prosečna mesečna potrošnja električne energije u kW/h

Istraživanje pokazuje da **najviše ispitanika mesečno troši između 500 i 1000 kW/h električne energije (39%)**. Nešto manja kategorija potencijalnih prozjumeru su oni ispitanici čija se mesečna potrošnja kreće **između 300 i 500 kW/h (30%)**. Dve preostale kategorije ispitanika (sa potrošnjom **manjom od 300kW/h** i sa potrošnjom **većom od 1000kW/h**) čine **preostalih 30%**: potrošnju manju od 300kW/h ima 13% ispitanika, a veću od 1000 kW/h 17% ispitanika.

Kolika je Vaša prosečna mesečna potrošnja električne energije u kW/h?

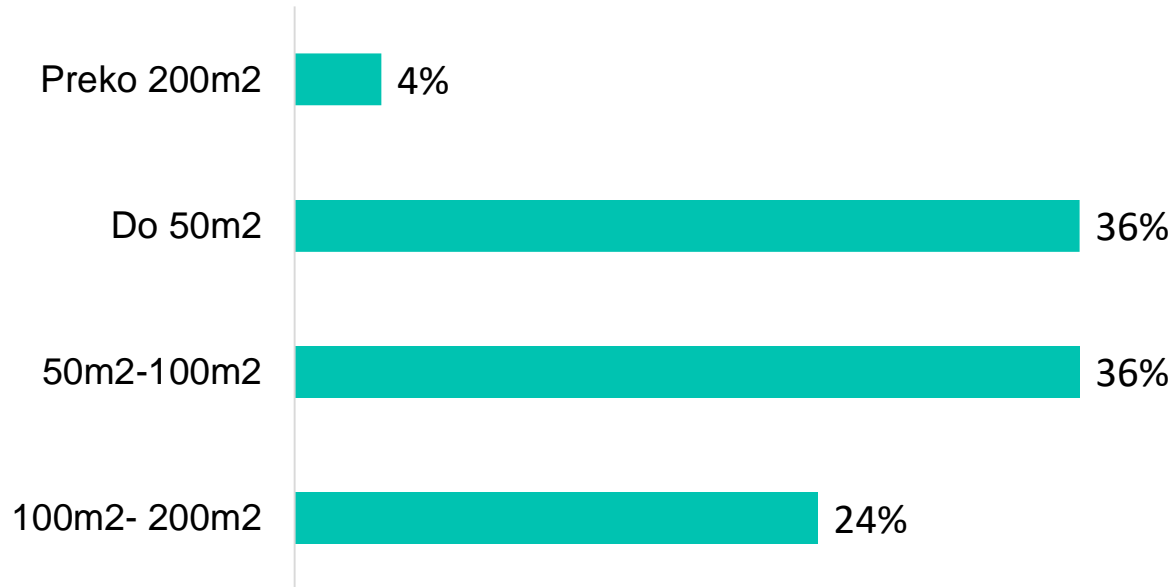
Baza: vlasnici individualnih kuća; n=25

Površine za postavljanje solarnih panela

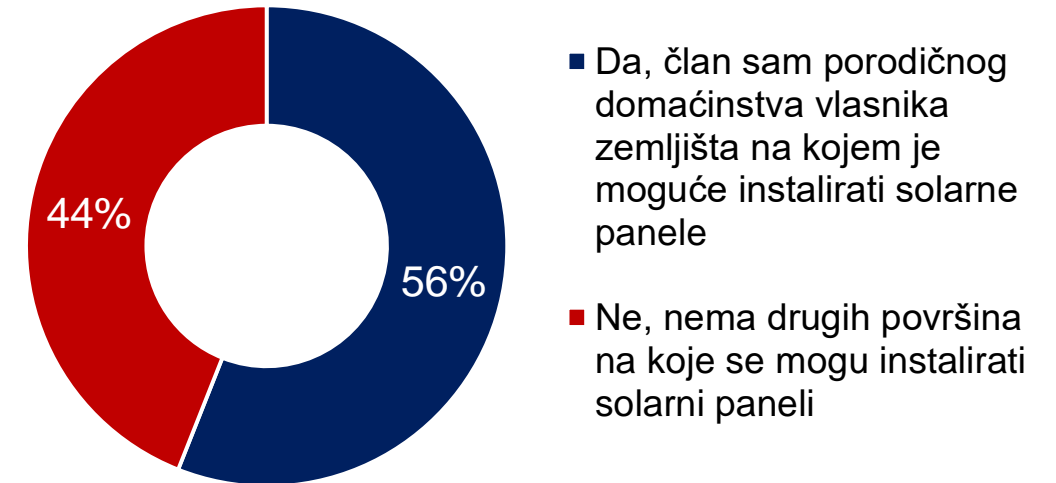
Kada je u pitanju **površina krova** na kojoj bi ispitanici **instalirali solarne** panele, najčešće su u pitanju površine **do 50 metara kvadratnih (36%)** ili **između 50 i 100 metara kvadratnih (36%)**, dok su nešto manje zastupljene krovne površine između 100 i 200 metara kvadratnih (24%) i preko 200 metara kvadratnih. Pored krovova, **56% ispitanika** ima i **zemljište na koje je moguće instalirati solarne panele**.

Koja je površina krova na koju biste želeli da instalirate solarne panele?

Baza: vlasnici individualnih kuća; n=25

Da li pored krova postoje i druge površine - zemljište na kojima je moguće instalirati solarne panele

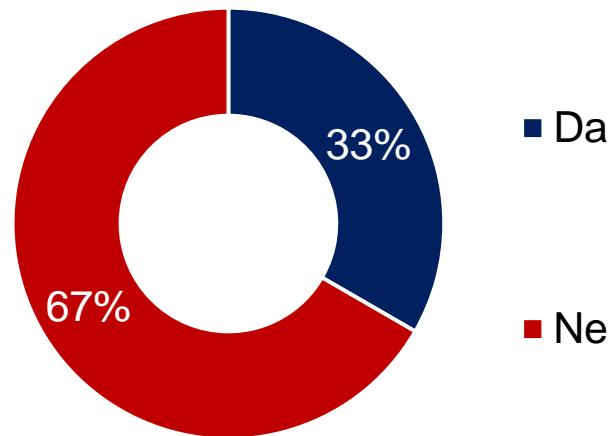

Baza: vlasnici individualnih kuća; n=25

Postavljanje solarnih panela na krov zgrade

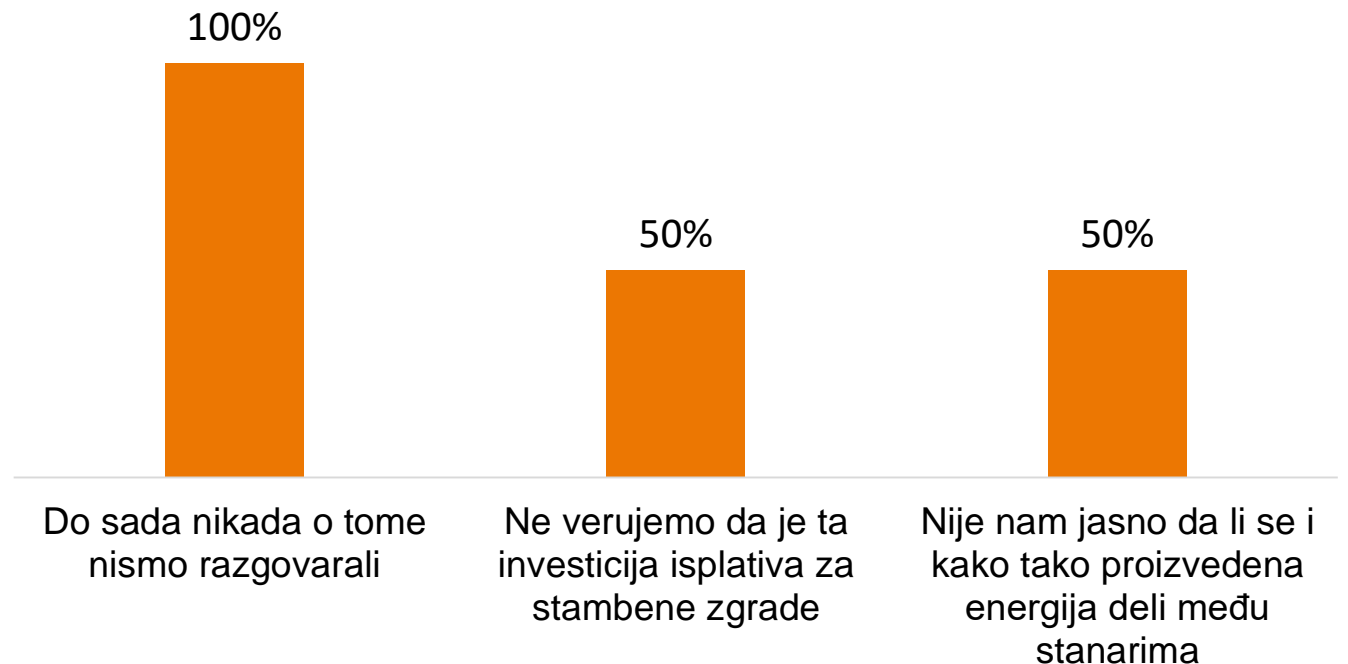
Trećina ispitanika koji su stanari stambenih zgrada je reklo da stanari te zgrade **planiraju postavljanje solarnih panela** na krov; preostalih **67% nema takvu nameru**. Ispitanici koji su rekli da nemaju u planu postavljanje panela na krov svoje zgrade navode da se o tome **nije do sada raspravljalo** među stanarima (**100%**), da **nemaju poverenja u isplativost** te investicije (**50%**) i da je **nejasno** kako bi se tako proizvedena energija raspoređivala među stanarima (**50%**).

Da li stanari vaše zgrade nameravaju da u skorije vreme postavljaju solarne panele na krov te zgrade?

Baza: stanari zgrada sa više etažnih vlasnika; n=3

Koji su razlozi za odluku stanara da ne instaliraju solarne panele na krov zgrade?

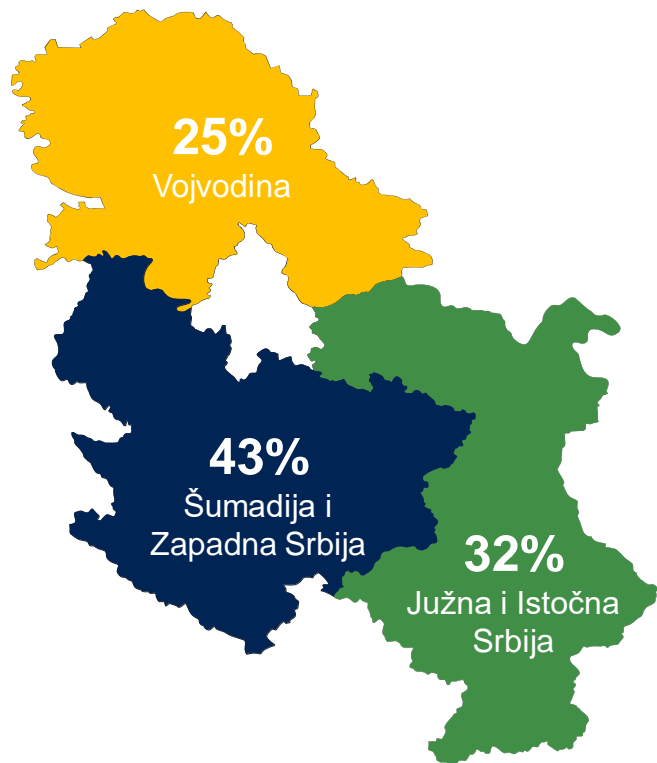
Baza: stanari zgrada sa više etažnih vlasnika gde stanari zgrade ne nameravaju da u skorije vreme postave solarne panele; n=2

*Napomena: ispitanici su imali mogućnost davanja više odgovora

Istraživanje sa jedinicama lokalne samouprave

Raspodela uzorka JLS-ova i funkcije ispitanika u JLS

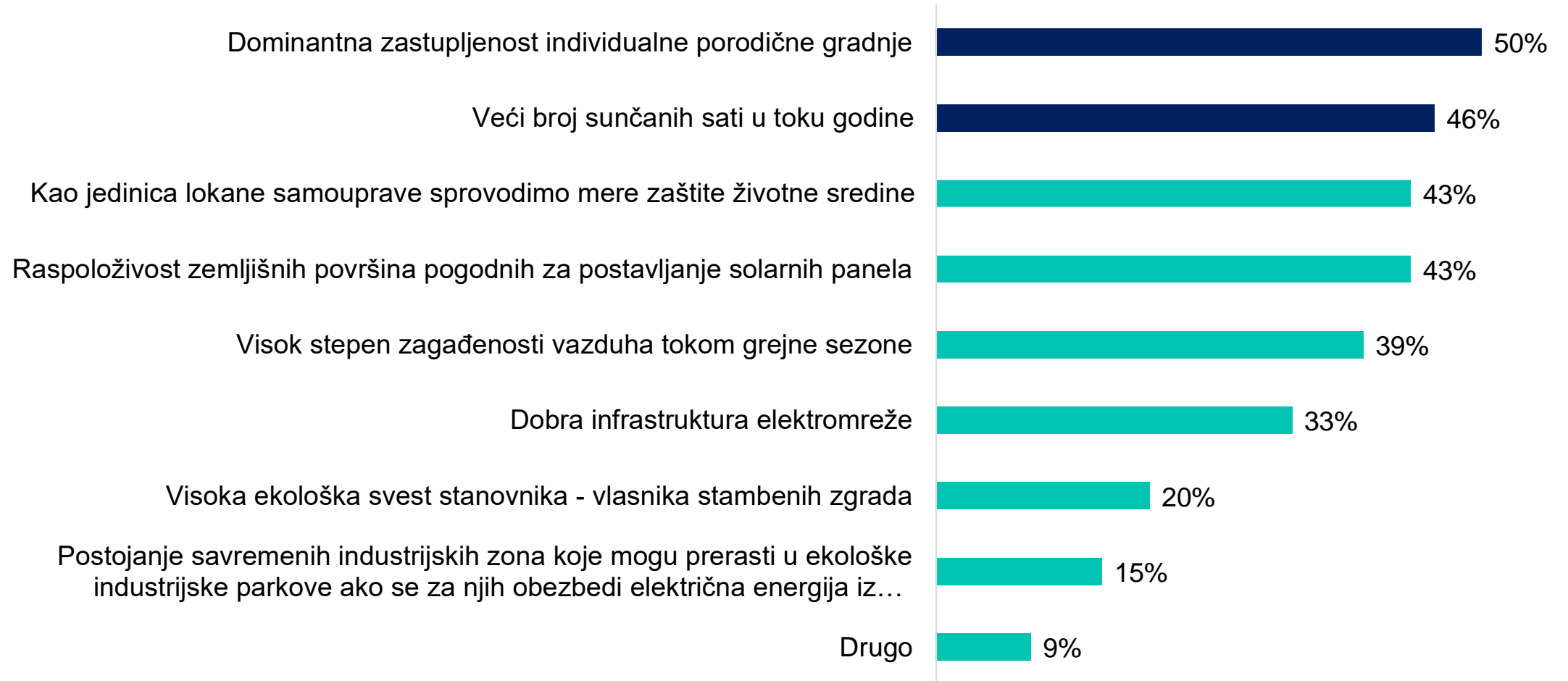

Funkcije ispitanika u jedinicama lokalne samouprave:

Baza: sve JLS; n=40

Koje specifičnosti čine JLS atraktivnom za postavljanje solarnih panela

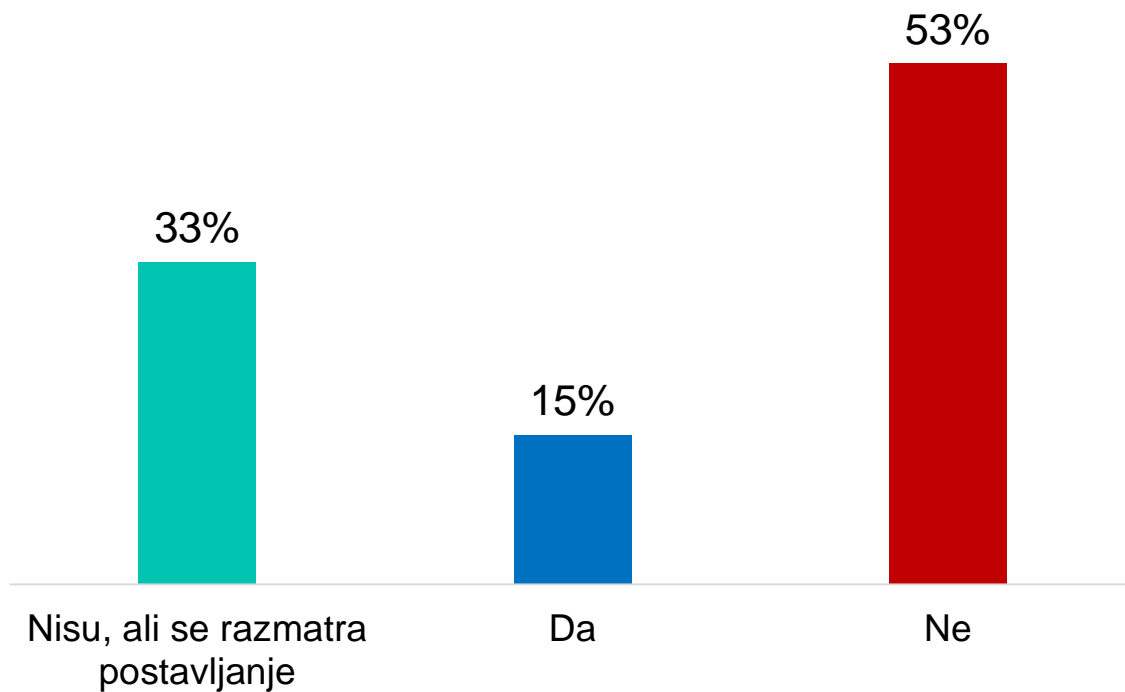

Koje specifičnosti čine JLS atraktivnim za postavljanje solarnih panela?

Baza: sve JLS; n=40

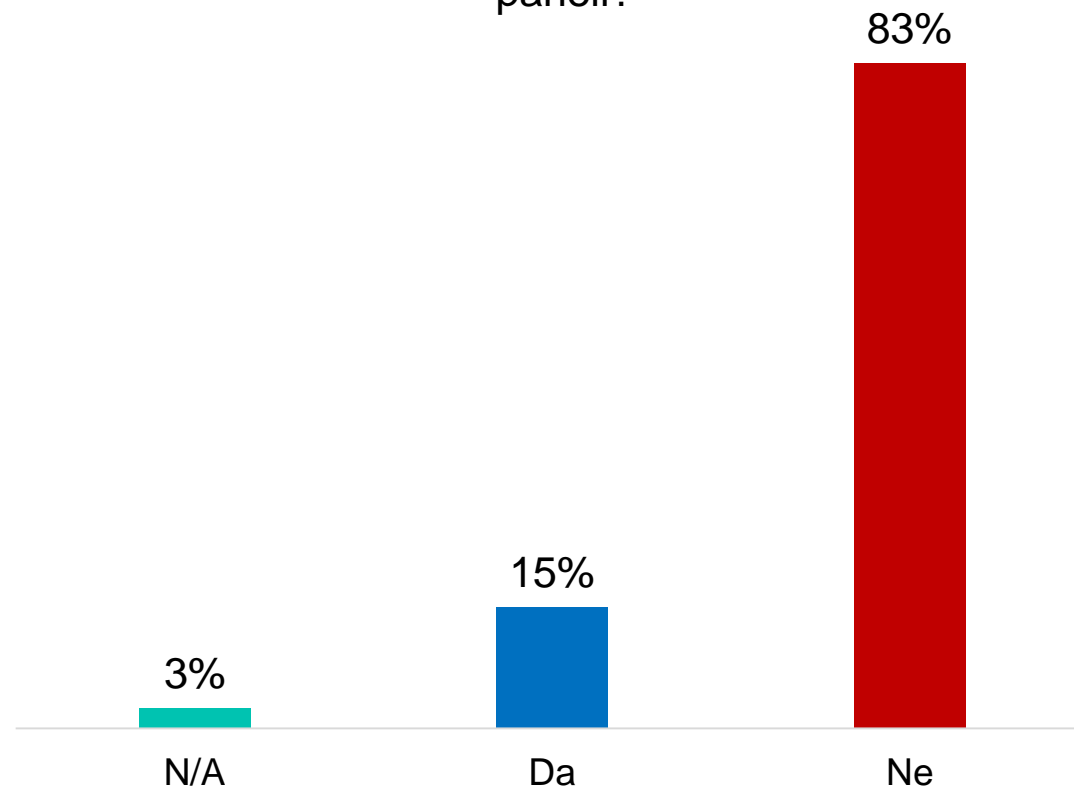
Zainteresovanost JLS i javnih preduzeća za postavljanje panela

Da li su na objektima JLS postavljeni solarni paneli?

Baza: sve JLS; n=40

Da li su na poslovnim zgradama komunalnih preduzeća i javnih službi postavljeni solarni paneli?

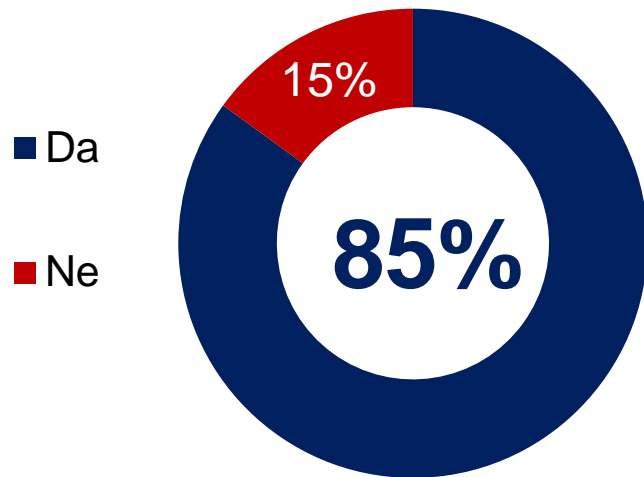

Baza: sve JLS; n=40

Zainteresovanost građana, privrede i JLS za postavljanje panela

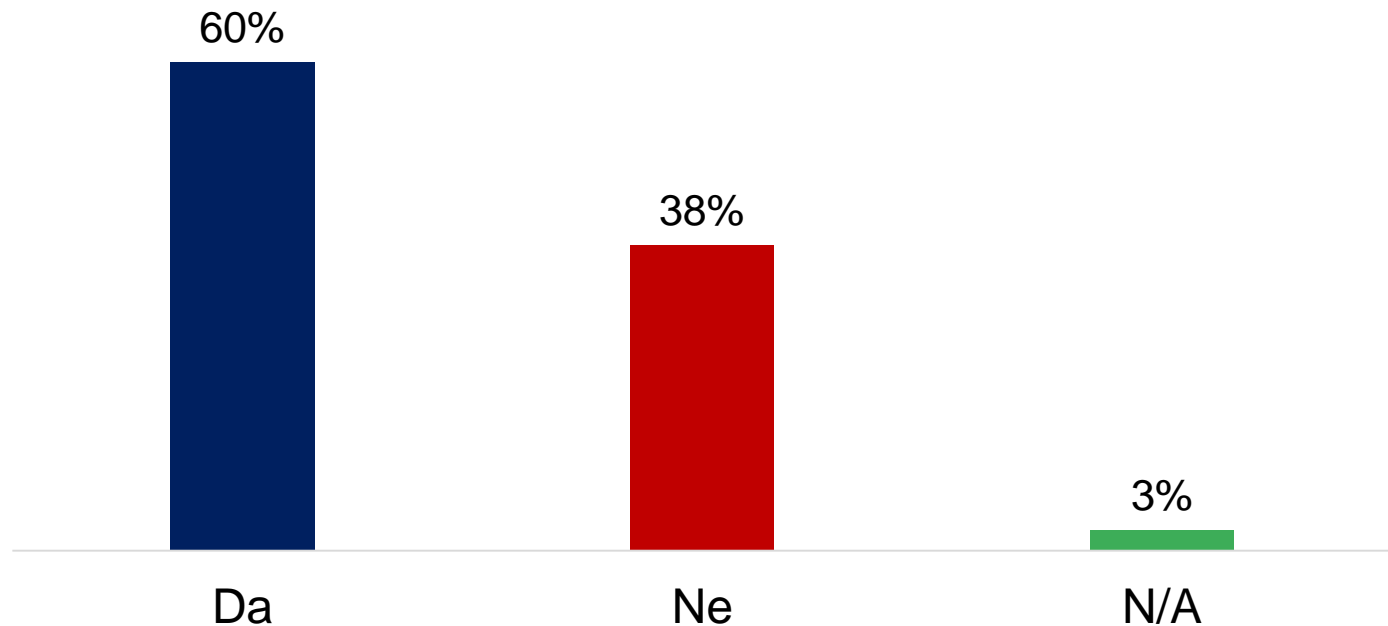
Čak **85% JLS dobija upite od građana i privrede** u vezi sa pokretanjem projekata koji se tiču instalacije solarnih panela. Pored toga, **60% lokalnih samouprava** navodi da već **realizuju projekte** koji su namenjeni **finansiranju postavljanja solarnih panela**.

Da li lokalne smouprave dobijaju upite za pokretanje projekata instalacije solarnih panela?

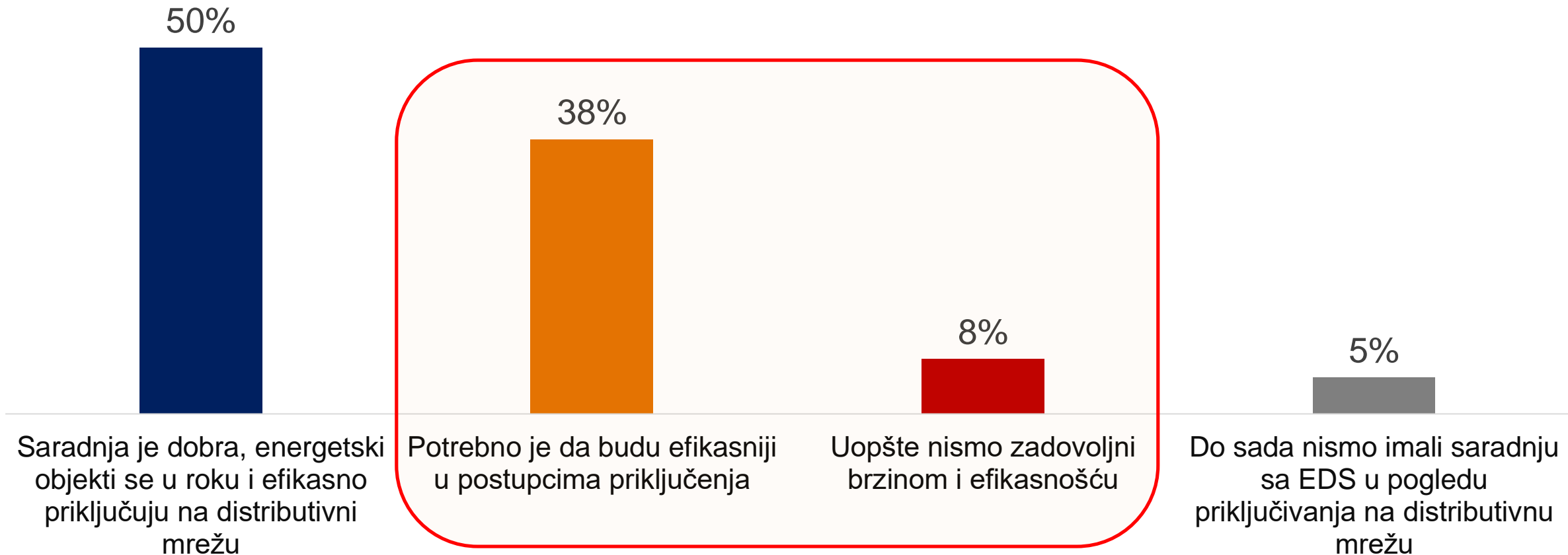
Baza: sve JLS; n=40

Da li JLS realizuju projekte u okviru kojih se finansira postavljanje solarnih panela?

Baza: sve JLS; n=40

Saradnja lokalnih samouprava sa Elektrodistribucijom Srbije (EDS)

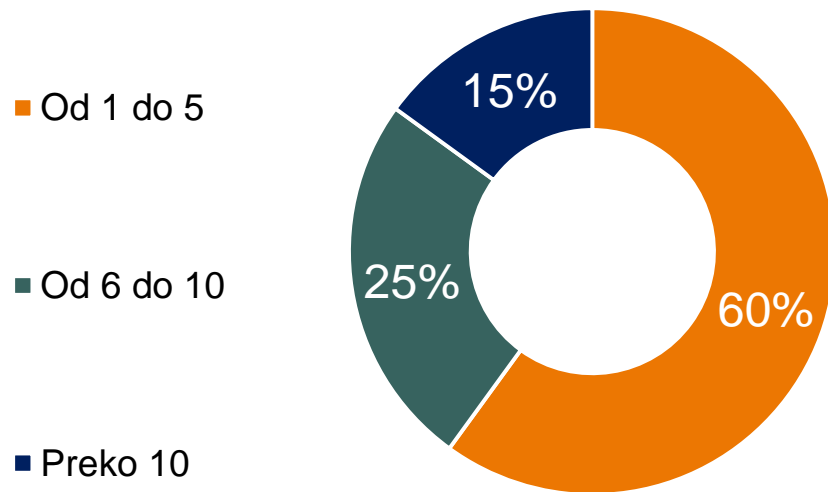
JLS ocenjuju saradnju sa Elektrodistribucijom Srbije (EDS) u pogledu priključivanja na distributivnu mrežu?

Baza: sve JLS; n=40

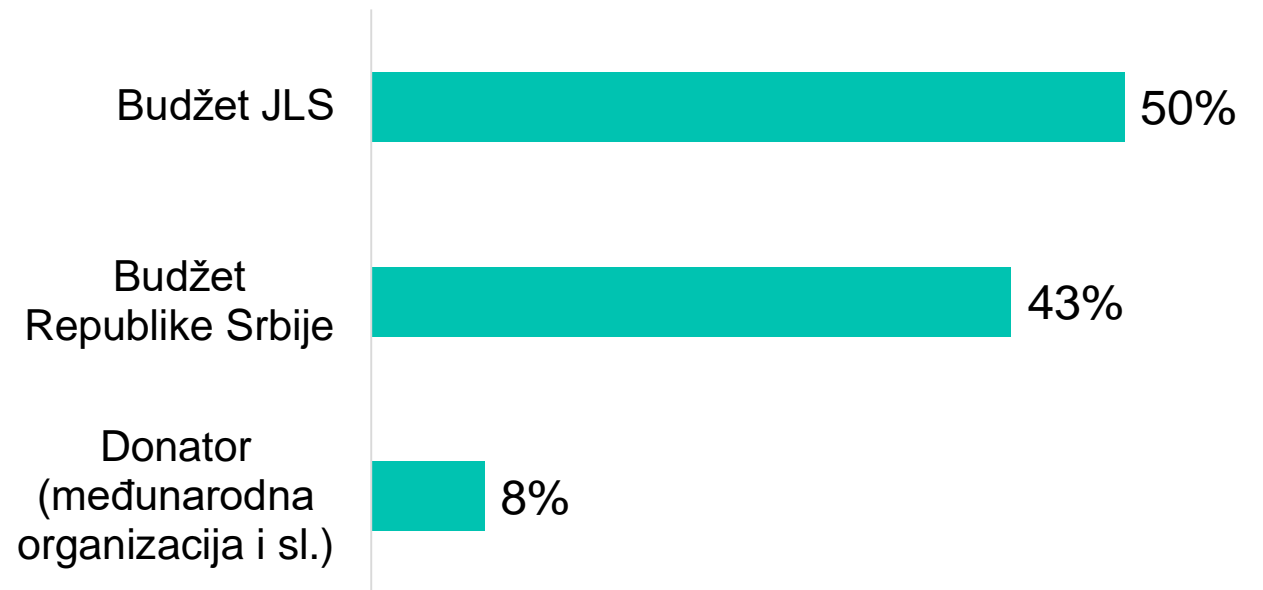
Projektovanje i finansiranje postavljanja solarnih panela u jedinicama lokalne samouprave

Kroz koliko projekata je u lokalnim samoupravama finansirano postavljanje solarnih panela?

Baza: sve JLS; n=40

Iz kojih izvora su finansirani projekti za postavljanje solarnih panela?

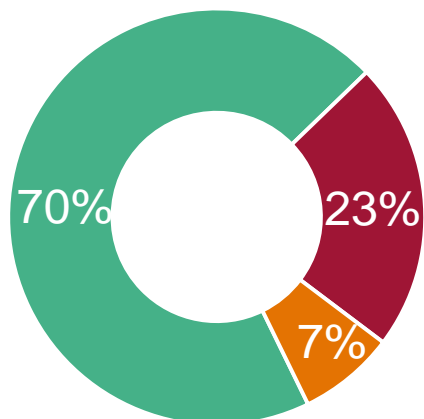

Baza: sve JLS; n=40

Planiranje podsticanja ugradnje solarnih panela u jedinicama lokalne samouprave

Rezultati pokazuju da 70% JLS ima planirane mere podrške za postavljanje solarnih panela u svojim planovima. Ipak, 23% za sada nema takve mere u planskim dokumentima. Među onim lokalnim samoupravama koje trenutno **nemaju** u planovima mere podrške za instalaciju solarnih panela, **56% ima nameru** da u narednim ciklusima planiranja izdvoji sredstva za solarne panele.

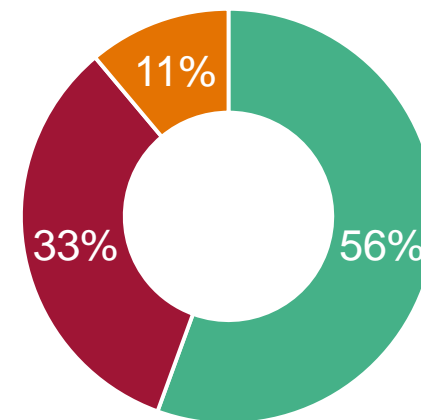
Da li su u vašim srednjoročnim planovima i/ili dokumentima planirane mere podrške za postavljanje solarnih panela?

■ Da ■ Ne ■ N/A

Baza: sve JLS; n=40

Da li nameravate da u narednim planskim dokumentima opredelite sredstva za tu namenu?

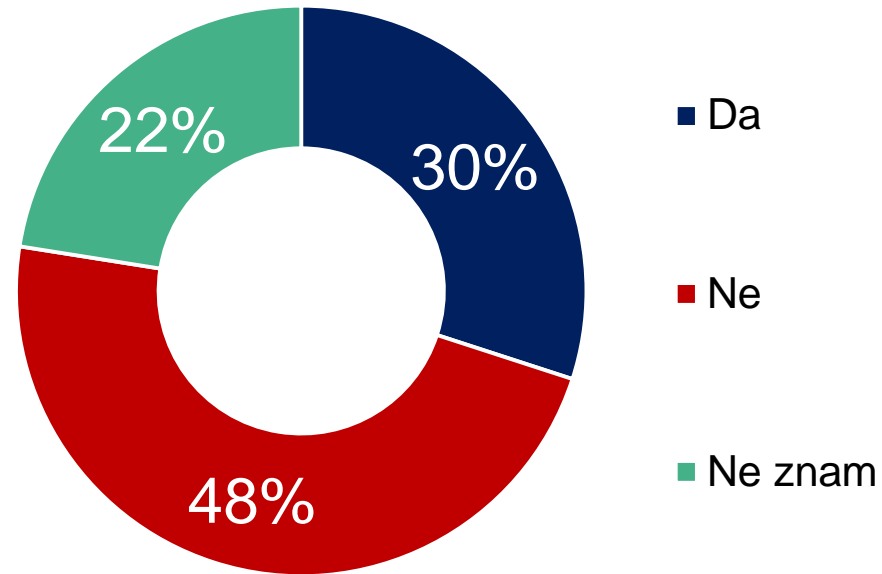

■ Da ■ Ne ■ Ne znamo

Baza: JLS koje nisu planirale mere podrške za postavljanje solarnih panela; n=9;

Planiranje sprovođenja donatorskih projekata na teritoriji JLS za postavljanje solarnih panela

Da li JLS planiraju sprovođenje donatorskih projekata za postavljanje solarnih panela?

Baza: sve JLS; n=40

NALED

HVALA NA PAŽNJI!

NALED izvršna kancelarija

www.naled.rs